

6. Овчинникова О.М. Деловая игра в обучении иноязычному профессионально ориентированному общению / О.Овчинникова // Современные проблемы науки и образования. — 2011. — № 5.

7. Сыроежин И.М. Очерки теории производственных организаций / И.Сыроежин. — М.: Экономика, 1970. — 247 с.

8. Федорова Л.И. Игра: дидактическая, ролевая, деловая. Решение учебных и профессиональных проблем / Л.И. Федорова. — М.: ФОРУМ, 2009. — 176 с.

УДК 81'243:378.147

Жулківська А.М.,
старший викладач кафедри іноземних мов
факультету управління персоналу та маркетингу
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
Вавилова Г.В.,
старший викладач кафедри іноземних мов
факультету управління персоналу та маркетингу
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ДІЛОВОЇ ГРИ ПРИ ВИВЧЕННІ ФАХОВОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

***Анотація.** У статті проаналізовано необхідність використання методу ділової гри під час вивчення фахової іноземної мови у ВНЗ України. У статті подане визначення ділової гри, проаналізовано її види та класифікації, а також наведені приклади ділових ігор, які можна використовувати на заняттях з фахової іноземної мови.*

***Ключові слова:** ділові ігри, класифікація ділових ігор, види ділових ігор, фахова іноземна мова.*

***Аннотация.** Статья посвящена анализу необходимости использования метода деловой игры во время изучения иностранного языка профессиональной направленности в вузе Украины. В статье дается определение деловой игры, анализируются ее виды и классификации, а также приведены примеры деловых игр, которые можно использовать на занятиях по иностранному языку профессиональной направленности.*

***Ключевые слова:** деловые игры, классификация деловых игр, виды деловых игр, иностранный язык профессиональной направленности.*

***Annotation.** The article deals with business games, which are considered to be an element of professional foreign language training method in a higher educational establishment. The definition of a business game, analysis of its types and*

classification, as well as examples of business games used in professional foreign language training are presented in the article.

Key words: *business games, classification of business games, types of business games, examples of business games in professional foreign language.*

Вивчення іноземної мови в немовному вищому навчальному закладі набуло нових характеристик за останні десятиріччя. Запровадження положень Болонської декларації, входження до європейського освітнього простору вимагало переосмислення цілей та завдань викладання низки навчальних предметів, зокрема іноземної мови, запровадження нових дисциплін, таких як іноземна мова професійного спрямування та ділова іноземна мова. Сьогодні провідним завданням навчання іноземної мови у вищих навчальних закладах немовного профілю є не просто навчити студентів користуватися нею як засобом спілкування в усіх видах мовленнєвої діяльності в різноманітних ситуаціях, а використувати іноземну мову в усіх видах мовленнєвої діяльності в ситуаціях професійної діяльності, оскільки ефективність навчання безпосередньо залежить від ступеня наближення передавання знань, формування навичок і вмінь до реальних умов їх практичного застосування [6]. Тому питання застосування інноваційних методів навчання студентів під час вивчення іноземної мови було й залишається актуальним у сучасній методичній науці.

У методиці навчання ділової іноземної мови ділові ігри все більше і більше набувають популярності. Проблемами використання ділових ігор у навчальному процесі та методикою їх застосування займалися Г. Абрамова, А. Вербицький, Л. Вишнякова, Ю. Гапон, С. Коломієць, Л. Котлярова, В. Платов, П. Щербань. Дослідниками встановлено, що при лекційному викладенні матеріалу засвоюється не більше 20% інформації, тоді як у діловій грі — майже 90%. Тому широке використання ділових ігор у вищій школі дозволяє зменшити час для вивчення деяких дисциплін на 30–50% за умов більшого ефекту засвоєння навчального матеріалу [1].

Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретичних і практичних питань використання ділових ігор у навчанні фахової іноземної мови у вищому навчальному закладі (ВНЗ), наведенні прикладів ділових ігор як елемента інтерактивного підходу у вивченні фахової іноземної мови студентами ВНЗ.

Ділова гра — це форма і метод навчання, у яких моделюються предметний і соціальний аспекти змісту професійної діяльності. Вона призначена для відпрацювання професійних умінь і навичок. У діловій грі розгортається професійна діяльність студентів

на імітаційно-ігровій моделі, що відображає зміст, технології та динаміку професійної діяльності фахівців, її цілісних фрагментів [1]. Специфіка ділової гри полягає в тому, що вона проводиться лише тими лексичними одиницями, які вивчаються. Саме це забезпечує повніше оволодіння мовою як засобом професійного спілкування. Ділові ігри стають засобом інтегрованого навчання всіх видів мовленнєвої діяльності [2].

Загальна мета навчальних ділових ігор полягає в активізації навчання та прискорення формування комунікативних навичок у тих, хто навчається, комплексу знань, навичок і вмінь, необхідних для підвищення ефективності діяльності фахівців.

Запровадження ділових ігор у навчальному процесі вирішує такі завдання: розвиває практичне мислення студентів, уміння аналізувати ситуацію. Змістом ділових ігор є імітація умов певних ситуацій, а також діяльність і взаємостосунки зайнятих у цьому студентів. Ділова гра сьогодні — це імітація професійної діяльності. Характерними ознаками ділових ігор є: наявність проблеми, мети, завдань; скорочення масштабу часу; розподіл та розігрування ролей; наявність ситуацій, що послідовно розв'язуються, кількох ситуацій, кількох етапів гри; формування самостійних рішень студентів; взаємодія учасників, наділених рольовими функціями; наявність системи стимулювання; врахування можливих перешкод; об'єктивність оцінки результатів гри; підбиття підсумків.

Усі ділові ігри можна класифікувати за кількістю учасників (два і більше); за часом проведення (ігри без обмежень часу, з обмеженням часу, у реальному часі); за використанням опор під час проведення; використанням зовнішньої мовної підтримки учасників (ключові слова тощо); за оцінкою діяльності (гру кожного учасника оцінюють або ні); за остаточним результатом (ігри з жорсткими правилами та відкриті ігри); за завершальною метою (навчальні, пошукові, констатуючі); за методологією проведення (рольові, групові, імітаційні, організаційно-діяльнісні, інноваційні, ансамблеві); участю викладача в проведенні гри.

До основних структурних компонентів ділової гри належать: знайомство з реальною ситуацією; побудова її імітаційної й ігрової моделей; формулювання головного завдання групами, уточнення їх ролі в грі; створення ігрової проблемної ситуації; виокремлення необхідного для розв'язання проблеми теоретичного матеріалу; розв'язання проблеми; створення графічної моделі взаємодії учасників; обговорення і перевірка отриманих резуль-

татів; коректування; реалізація прийнятого рішення; аналіз підсумків роботи; оцінка результатів роботи.

Деякі автори, які описують структуру ділової гри, у першу чергу виділяють у ній формальну і неформальну частини. В. Крамаренко поділяє всі елементи гри на дві групи [4]. До формальної частини гри зараховують: мету гри; спосіб оцінки ступеня досягнення мети; формальні правила гри; мету модельованих підсистем. До неформальної частини гри — учасників гри; неформальні правила гри; коло ділової гри.

Організація та проведення ділових ігор вимагає попередньої підготовки. Важливу роль у проведенні ігор відіграють попередні опитування студентів, їх здібності, погляди на майбутню професійну діяльність. Ще одним дієвим методом вважають метод тестів, за допомогою якого, застосовуючи засіб однакових завдань, з'ясовують, якою мірою досліджуваному притаманні ті чи ті властивості. Методом тестів, використовуючи порівняно прості процедури, досліджують як окремих осіб, так і цілі групи [5].

Ділову гру використовують для засвоєння нового та закріплення старого матеріалу, вона дає можливість студентам зрозуміти і вивчити навчальний матеріал з різних позицій. У вищому навчальному закладі застосовують різноманітні модифікації ділових ігор: імітаційні, операційні, рольові ігри, діловий театр, психо- та соціодрама.

Більшість часу студенти, які вивчають англійську, займаються лише за підручниками. Але навчання може бути трохи легшим, якщо додати декілька додаткових заходів. Ці заходи будуть утримувати увагу студентів, що також дозволить їм розслабитися. Нижче наведено декілька прикладів ділових ігор, які допоможуть студентам при вивченні фахової іноземної мови, наприклад, за спеціальністю «Управління персоналом та економіка праці».

Job Skills Interview (Співбесіда з метою виявлення професійних навичок).

Для тих студентів, які зацікавлені в розвитку власних навичок, створення макета співбесіди є відмінним способом допомогти їм стати більш впевненими. Викладач ділить студентів на 2 групи (кандидат і потенційний роботодавець) і ставить свої питання (заздалегідь підготовлені) до кожного кандидата. Потім кожен кандидат серед групи роботодавців знаходить собі партнера, з яким ці питання будуть обговорюватися на практиці. Таке завдання допоможе збільшити впевненість у студентів і дозволить їм краще вдосконалювати свої розмовні навички.

Telephone Interview Role Play (Проведення телефонної співбесіди).

Говорити англійською по телефону важко для кожної людини з багатьох причин, і навіть високого рівня володіння мовою студенти часто відчують себе незручно під час телефонних розмов. Ця гра представляє серію простих ситуацій (ситуації розписуються на картках) для студентів середнього рівня, які працюють у парі. Вони також можуть бути використані для більш високих рівнів. Якщо викладач використовує такі картки, то, як показує практика, потрібно підготувати студентів заздалегідь і надати їм деякі загальні вирази для розмови по телефону. Необхідно поставити 2 стільці спиною до спини для кожної пари. Можна стояти спиною до спини. Це означає, що студенти не можуть бачити своїх партнерів. Треба роздати парам ці картки, наприклад, 1a та 1b для кожної пари. Викладач може продемонструвати одну ситуацію з двома добровольцями, якщо буде така необхідність.

Якщо одна пара вже закінчила свою ситуацію, то вона може помінятися з іншою парою своїми картками. Не варто хвилюватися, якщо деякі пари закінчать швидше, адже деякі ситуації коротші, ніж інші. Роль викладача полягає у проведенні моніторингу кожної пари та фіксуванні помилок.

HR department meeting (Проведення засідання відділу управління персоналом).

Студенти групи поділені на 2–3 групи. Викладач роздає їм картки з ролями (керівник відділу та співробітники). Студенти повинні обговорити певні робочі питання, наприклад мотивація персоналу, застосування бонусів та преміювання робочого колективу, покарання та штрафи тощо, знайти шляхи вирішення проблемних питань та представити висновки. Студент, який отримав роль керівника відділу, проводить засідання, а решта учасників групи бере активну участь в обговоренні питання. Наприкінці керівник озвучує рішення свого відділу, роблячи презентацію [7].

Отже, гра сприяє формуванню позитивної мотивації учіння, тобто бажання займатися, потреби в цьому, інтересу. Вона дає змогу бачити успіхи, не помічати невдачі. І навпаки, успіх веде до перемоги, перемога до мотивації, мотивація — до бажання перемагати і до нових успіхів.

Висновки. Як переконає досвід, результатом ділових ігор у навчальному процесі задоволені і викладачі, і студенти. З боку студентів можна відзначити такі позитивні аспекти: задоволення від таких «ненудних» занять; намагання застосувати на практиці свої знання та навички; під час гри засвоєння нових (або недо-

учених) знань, з'ясування прогалин в окремих розділах знань, що стимулює їх до самовдосконалення; закріплення здобутих знань на інших предметах і дійсно видимий результат своєї праці [3].

У викладанні дисципліни «Фахова іноземна мова» ділові ігри використовують з метою закріплення знань, які студент здобуває під час практики. Застосування ділових ігор під час навчання дає змогу максимально наблизити навчальний процес до практичної діяльності, урахувати реалії сьогодення, приймати рішення в умовах конфліктних ситуацій, відстоювати свої пропозиції, розвивати в учасників гри колективізм та відчуття команди, отримати результати за досить обмежений час.

Такий спосіб проведення практичних занять сприяє встановленню в аудиторії невимушеної атмосфери, де ніхто не боїться висловити свою точку зору і переконати інших у своїй правоті. Викладач теж може оцінити не лише знання студентів з дисципліни, а й має уявлення про загальну ерудицію аудиторії, її загальну підготовку, а також може оцінити психологічні якості кожного студента та колективу в цілому, що допоможе йому при подальшій підготовці лекційних і практичних занять та розробленні завдань для самостійної роботи студентів.

Література

1. Абрамова Г. С. Ділові ігри: теорія і організація / Г. С. Абрамова, В. А. Степанович. — Єкатеринбург : Ділова книга, 1999. — 239 с.
2. Вишнякова Л. Г. Использование деловых игр в преподавании русского языка как иностранного / Л. Г. Вишнякова — М. : МГУ, 1987. — 110 с.
3. Ілловайська О. Ділові ігри — стимулятор навчального процесу// Удосконалення змісту та форм організації навчального процесу відповідно до міжнародних стандартів: зб. матеріалів наук.-метод. конф. 2–4 лютого 2005 р. — К. : КНЕУ. — Т.2. — С. 136–137.
4. Методика преподавания экономических дисциплин : уч. пособие /В. И. Краманенко и др. — Симферополь, 1999. — 222 с.
5. Пугачев В. П. Тесты, деловые игры, тренинги в управлении персоналом :учебник для студентов вузов. — М. : Аспект Пресс, 2002. — 285 с.
6. Степаненко М.Ф. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес. Інформаційні матеріали Міністерства освіти і науки України // Освіта України. — 2004. — № 64–65. — С. 12—17.

7. Crawford Douglas, Ph.D. Employee and labour relations. Society for human resource management, 2008. — 18 p.

УДК 378.147: 811.111

Запара В. М.,
викладач кафедри іноземних мов
Інституту природничо-географічної освіти та екології
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

***Анотація.** Ця стаття присвячена дослідженню формування англомовної професійно орієнтованої комунікативної компетенції у студентів природничих спеціальностей. Розглядаються типи тестових завдань з читання та контролю повноти розуміння прочитаного на основі тексту за фахом для студентів спеціальності «Туризм».*

***Ключові слова:** іноземна компетенція, професійно орієнтоване читання, природничі науки, формування комунікативних навичок.*

***Аннотация.** Эта статья посвящена исследованию формирования англоязычной профессионально ориентированной коммуникативной компетенции у студентов природоведческих специальностей. Рассматриваются типы тестовых заданий по чтению и контролю понимания прочитанного на основе профессионального текста для студентов специальности «Туризм».*

***Ключевые слова:** иноязычная компетенция, профессионально ориентированное чтение, природоведческие науки, формирование навыков коммуникации.*

***Summary.** This article is devoted to the formation of the professionally oriented English language communication competence by the students of Natural Science. The types of reading tests and the tasks for reading comprehension checking on the basis of professionally oriented texts for the students of «Tourism» are highlighted in the given article.*

***Keywords:** foreign language competence, professionally oriented reading, Natural Science, speech skills formation.*

Читання іноземною мовою як комунікативне уміння та засіб спілкування є важливим видом мовленнєвої діяльності та найбільш розповсюдженим способом іноземної комунікації, яким студенти мають оволодіти згідно з вимогами чинної програми з